

Подільський та Закарпаття. Це призведе до підвищення показників відвідуваності України як іноземними туристами, так і внутрішніми [6].

Висновки. Можемо стверджувати про значні потенційні можливості міжнародного туризму для України, а саме, у контексті додаткового валютного надходження. Інвестиції в туристичну галузь країни мають одне з найбільш актуальних значень, оскільки це дасть змогу залучити більшу кількість туристів із-за кордону і, відповідно, збільшити обсяг наданих послуг. Загалом, в Україні туристична галузь має багато проблем у функціонуванні, управлінні, і кожна з проблем потребує окремого, негайного та системного вирішення. У результаті збільшення попиту іноземних туристів, зростуть можливості туроператорів, які працюють на зовнішньому ринку та підвищаться їх конкурентоспроможність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артеменко В. Б. Оцінка можливостей участі України у міжнародному туризмі / В. Б. Артеменко, В. Т. Списак. - Сер.: Економічна. - 2007. - Вип. 26 - С. 8-13.
2. Гордієнко І. С. Міжнародний туризм та його розвиток в Україні / І. С. Гордієнко, О. Є. Шайда. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - Вип. 21.6. - С. 141-144.
3. Державне агентство України з туризму та курортів [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua/ua/news/25544/>
4. Державна програма активізації економіки на 2013-2014 рр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://eim.gov.gov.ua/files/a/4/a428a25pdf>.
5. Дяченко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дяченко. - К. : Центр навч. літери, 2007. - 224 с.
6. Концепція розвитку туризму і курортів в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://tourism.gov.ua/>.
7. Країни світу. Міжнародний туризм. Україна туристична. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://svit.ukrinform.ua/turizm.php?page=ukr_tur&id=23762.
8. Мальська М. П. Туристичний бізнес: теорія і практика. Навчальний посібник / М. П. Мальська, В. В. Худо. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 424 с.
9. Онисько М. Б. Міжнародний туризм: світові тенденції та українські реалії [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html>.
10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Хрін З.

Науковий керівник – асист. Дударчук К. Д.

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В АФРИЦІ

Релігійний туризм (паломництво) є одним з найстаріших видів туризму і являє собою переміщення людей до «святих місць» з метою відвідування храмів та монастирів у дні релігійних свят або для замолування гріхів.

Вплив релігійного туризму на економіку деяких країн та районів світу, в першу чергу, на самі релігійні центри, надто великий. Це пов'язано з тим, що паломники залишають в країні перебування істотну частку взятих у дорогу грошей. Крім того, паломництво дає заробіток багатьом тисячам місцевих мешканців.

Найсуттєвіші зміни за останні роки сталися в структурі міжнародного туризму Африканського континенту. Наприкінці 90-х років ХХ ст. частка прибуттів із регіонів, з якими налагоджено щільні контакти, передусім з Європи, перевищила частку внутрішньорегіональних поїздок. [1.с.217]

Турпотоки Африки становлять 25 млн осіб, у тому числі 10,5 млн — внутрішні, 9 млн — туристів з Європи і 5,5 млн — з інших регіонів світу.

Найбільш розвинені на ринку міжнародного туризму країни Північної, Східної та Південної Африки — Єгипет, Туніс та Марокко — спеціалізуються на купально-пляжному та пізнавальному туризмі, Зімбабве та Кенія організують сафари в численних національних парках, мисливських резерватах і заказниках. Одним з найперспективніших туристичних напрямків на "чорному" континенті є Південно-Африканська Республіка, яка вирізняється комфортними природно-кліматичними умовами: м'яким тропічним і субтропічним кліматом, найбільшою у світі кількістю сонячних днів за рік. Дивовижні пейзажі не можуть залишити

байдужими нікого. За деякими оцінками, з вичерпанням золотих запасів у ПАР туризм замінить золотодобувну промисловість за припливом іноземної валюти в країну.[2.с.412]

Нині туризм Північної Африки набуває шаленої конкурентноспроможності. Проте вона спирається, скоріше, не на природні ресурси, абільше управляється наукою, технологією, інформацією.

Африка з її багатим природним і культурним потенціалом має необхідні передумови для розвитку міжнародного туризму. Однак, щоб розширити свою участь у світовому туристичному обміні, більшість країн цього регіону повинні подолати хронічне відставання в інфраструктурі, поліпшити якість обслуговування туристів, ліквідувати загрозу терористичних актів та вжити заходів для зниження загального рівня злочинності.

У країнах колишнього соціалістичного табору релігійний напрямок в туризмі став розвиватися порівняно недавно, в результаті переосмислення ролі релігії в житті суспільства. Довгими десятиліттями держава викоринювала релігію, щоб замінити її комуністичною ідеологією. В таких умовах релігія була витіснена на задній план і не могла надавати помітного впливу на туризм. Святині, в кращому випадку, розглядалися як естетично привабливі місця для іноземних туристів. Сьогодні картина поступово змінюється. У населення зростає потреба в духовних цінностях, посилюється інтерес до пам'яток релігійної культури, життя церкви, зокрема монастирів, які стали важливими центрами духовного відродження. Релігія, все глибше проникаючи в суспільні відносини, відкриває нові горизонти для туристичний обмінів.

Свої потоки формує науковий туризм з релігієзнавчими цілями. Туристи направляються до центрів не тільки монотеїстичних існуючих релігій, але і в країни з багатим політеїстичним минулим. Поїздки фахівців нечисленні, але вони розширюють географію релігійного туризму і роблять його потоки більш повнокровними.

У зв'язку з зростанням попиту на релігійні тури за кордоном з'явилися фірми, що спеціалізуються на організації подорожей у співпраці з церквою. Остання, беручи до уваги гуманістичну спрямованість туризму, для залучення клієнтури опублікувала документ під назвою "Моління-прощення, паломництва та їх художній і архітектурний аспект". Він поширюється, зокрема, в Польщі та інших країнах Центральної і Східної Європи через релігійну пресу, з допомогою ділових партнерів по туризму, а також на виставках та біржах. Таким шляхом церква і відповідні фірми беруть участь у формуванні туристських потоків.[3.с.215]

Африка - величезна частина світла, населена народами, які досягли різного рівня розвитку і живуть в дуже різних матеріальних і культурних умовах.

Корінне населення Африки можна розділити за рівнем соціально-економічного розвитку - аналогічно поділу народів Америки - приблизно на три нерівні групи: найбільш відсталі бродячі мисливські племена, які не знають землеробства і скотарства (бушмени і центральноафриканські пігмеї); переважна більшість народів Чорної Африки, тобто землеробсько-скотарське населення Південної та Тропічної Африки (готтентоти, народи банту, народи різних мовних груп Судану і басейну Великих озер); народи стародавніх цивілізацій в Північній і Північно-Східній Африці (корінне населення Марокко, Алжиру, Тунісу, Лівії, Єгипту, Ефіопії, Сомалі). Перша група характеризується досить архаїчними формами матеріального виробництва, суспільного устрою і культури, ще не вийшли з рамок первіснообщинного ладу. Друга, найчисленніша група являє собою різні стадії розкладання общинно-родового і родоплемінного ладу, переходу до класового суспільства. Третя група ще з часів древневосточної і античної цивілізації живе спільним життям з передовими народами Середземномор'я і давно втратила залишки архаїчного укладу життя.

Тому й релігії африканських народів являють собою дуже строкату картину.

Для географічного вивчення широкої і доволі строкатої картини паломництва використовується районування. В Африці виділяються макрорегіони паломництва:

Північний макрорегіон. До складу входять : Єгипет, Туніс, Алжир, Марроко, Західна Сахара – державною релігією в країнах є іслам, а також існують окремі центри християнства.

Західний макрорегіон. До складу входять : Мавританія, Сенегал, Гамбія, Кабо – Верде, Гвінея – Бісау, Гвінея, Малі, Сьєрра – Леоне, Ліберія, Кот – Д'івуар, Буркіна – Фасо, Гана, Того, Бенін, Нігерія, Нігер, Чад - де панує іслам і існують окремі центри християнства;

Центральний макрорегіон. До складу входять : Камерун, Центрально – Африканська Республіка, Габон, Екваторіальна Гвінея, Сан – Томе і Принсіпі, Конго, Заїр, Ангола – переважає християнство і існують окремі центри традиційних релігій;

Південний макрорегіон. До складу входять : Мозамбик, Малаві, Замбія, Зімбабве, Ботсвана, Лесото, Свaziленд, Намібія, ПАР – переважає християнство, подекуди дотримання традиційних вірувань і ісламу.

Східний макрорегіон. До складу входять – Судан Ефіопія, Еритрея, Джибуті, Сомалі, Уганда, Кенія, Танзанія, Руанда, Бурунді – характеризується переважанням християн, подекуди іслам.[2.с.261]

Найбільшими релігійними центрами ісламу в Північному макрорегіоні є місто Каїр і Єгипті. Тут розташовано більше 300 мечетей, найвідоміші з них – мечеть Амбра (642 р.), Іб – Тулуна (878 р.), Аль- Азхар (970 р.) У Лівії важливим релігійним центром в області Триполітанія є Триполі, де розташовані головні мечеті Ан – Нага, Караманлі, Гурджі. Головний релігійний центр Тунісу є – Кайруан, Кайруанська мечеть споруджена наприкінці VII ст.

В західному макрорегіоні найбільшими релігійними центрами є: Малі де місцевою релігійною святинею для країни є місто Томбукту, де розташовані мечеть Джингербер, Санкоре, Сіді – Ях'я (XIV – XV ст.). В країні Чад в місті Нджамені – головному релігійному центрі країни – знаходиться одна з найбільших мечетей Тропічної Африки.

У Центральному макрорегіоні Африки, серед населення, переважають християни. Найбільшими християнськими центрами є: Камерун – в церковному відношенні в країні налічується 12 діоцезій, об'єднаних в 4 орхидіоцезії – Баменда, Дуала, Гаруа, Яунде. Примас камерунських католиків – кардинал, архієпископ Гаруа. Тут діють три католицьких семінарії в Яунде, Отеле та Обангу. У Заїрі найбільшою християнською Деномінацією в країні є Римська Католицька церква, яка охоплює своїм впливом понад 46% населення Заїру.

Структура населення Південного макрорегіону характеризується переважанням християн. Церква Провінції Центральної Африки об'єднує парафії послідовників англіканства на території Боствани, Малаві, Замбії і Зімбабве в 10 єпархій у тому числі три - в Замбії. У ПАР основними християнськими центрами є Голландська Реформатська Церква, Методистська Церква Південної Африки, Реформатська Церква Південної Африки з центром у місті Почефструм Пресвітеріанська Церква Африки тощо.

У Східному макрорегіоні переважає християнство і подекуди іслам. У Сомалі переважає іслам, його сповідує 99% населення. Найважливіші мечеті розташовані в містах Бенадирського узбережжя (Фарх енд Дін та Шейх Абдулазіз у Могадішо). У Кенії населення дотримується християнства, Римська католицька церква охоплює своїм впливом 27% населення міста Найробі, Методистська Церва в Найробі (0,65 населення).

Мусульмани мають свої центри релігійного тяжіння. Головним серед них вважається Мекка в Саудівській Аравії. Слово "мекка" стало синонімом паломництва далеко за межами мусульманського світу, але лише прихильникам ісламу дозволяється відвідувати священне місто, де, за релігійним ученням, народився пророк Мухаммед.[5.с.352]

У свято Курбан-Байрам сповідуючі іслам прямують до храму Кааба. Він являє собою великий грубий куб, складений з сіро-зелених гранітних блоків. В основі його - майже правильний квадрат, одна діагональ якого проходить з півночі на південь, а інша - з заходу на схід, що свідчить про певне, спочатку закладеному астрономічному значенні. В кутку Кааби знаходиться чорний камінь, ймовірно, метеоритного походження. За переказами, його помістив туди сам Мухаммед.

Кааба розташована в мечеті аль-Харам - найбільшому в світі храмі під відкритим небом. Кожен рік на прощу на його території збираються до 2 млн. чоловік. Вони входять в храм через Брамун світу, знявши взуття і переступивши правою ногою через поріг, повільно проходять звивистими коридорами повз залів і ніш, де в молитовній позі читають Коран цілі родини, і наближаються до головного простору храму. В центрі його поміщена Кааба. Паломники сім разів обходять навколо Кааби в напрямку проти годинникової стрілки, перш ніж доторкнутися до чорного каменя і поцілувати його. Мусульмани здійснюють цей ритуал, прикривши тіло білим іхрамом - двома шматками тканини певної довжини. Традиція наказує прочанам брати іхрам додому, щоб пізніше використовувати його як похоронний саван. Подорож у Мекку є

однією з основних обов'язків мусульман. Інша їхня святиня знаходиться в р. Медіна, також розташованому в Саудівській Аравії.

Сьогодні, як і багато століть тому, релігійні переконання є одним з головних мотивів подорожей. Щороку понад 200 млн. осіб у світі здійснюють паломництво. З них 150 млн. - християни, 20-30 млн. індуїстів, 40 млн. буддистів, мусульмани, синтоїсти та ін. Віруючі мандрують для поклоніння святиням в надії знайти душевний спокій, позбутися від тяжкої недуги, відчутти єднання з духовно близькими людьми. Вони відправляються в подорож, щоб виконати накладену покуту, віддати хвалу вищим силам за отриману благодать тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голиков А. П., Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Вступ до економічної і соціальної географії. — К: Либідь, 1996. — С. 206–232.
2. Павлов С. В., Мезенцев К. В., Любінцева О. О. Географія релігій. - Київ: АртЕк, 1999. - 504 с.
3. Поликарпов В. С. Культура народов чёрной Африки. — М.: «Гардарика», «Экспертное бюро», 1997. — 344 с. (Таганрог: Издательство ТРТУ, 2005. — 342 с.)
4. Соціально-економічна географія України / за ред. О. І. Шаблія. — Львів: Світ, 2000. — 502 с.
5. Туристично-краєзнавчі дослідження : Збірник наук. статей/ Редкол.: О. О. Бейдик, В. О. Горбик, В. К. Свдокименко та ін.; Федерація профспілок України, Ін-т туризму. - К.. – 2005 Вип. 6. - 2005. - 473 с.

Гаврада У.

Науковий керівник – Пушкар Б.Т.

АНАЛІЗ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Загальна постановка проблеми. Ресторанне господарство відіграє важливу роль в соціально-економічному житті населення. Через заклади ресторанного господарства реалізуються послуги харчування, виготовлення кулінарної продукції та послуги організації дозвілля відвідувачів. Львівщина - регіон із багатьма відомими центрами туризму, з кожним роком сюди приїжджає все більше туристів, що потребує постійного вдосконалення туристичної інфраструктури, до якої належить і ресторанне господарство.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ресторанне господарство було об'єктом дослідження у працях багатьох науковців. Серед них доречно виокремити наукові праці Н.О.П'ятницької, М.П.Мальської, В.В.Архіпова, В.А.Русавської. Вчені приділяли увагу тенденціям розвитку ресторанного господарства, аналізували особливості функціонування закладів харчування. Проте багато питань ще потребують дослідження, наприклад регіонального спрямування. Тому метою нашої роботи є аналіз сучасного стану і тенденцій розвитку ресторанного господарства Львівської області.

Виклад основного матеріалу. Ресторанне господарство – це вид економічної діяльності суб'єктів господарської діяльності з надання послуг для задоволення потреб споживачів у харчуванні з організацією дозвілля або без нього. Суб'єкти господарювання провадять діяльність у ресторанному господарстві через підприємства (заклади) ресторанного господарства. Заклад ресторанного господарства – це організаційно-структурна одиниця у сфері ресторанного господарства, яка провадить виробничо-торгівельну діяльність: виробляє і (або) доготовляє, продає та організовує споживання продукції власного виробництва й закуплених товарів, а також надає послуги з організації дозвілля споживачів. До закладів ресторанного господарства належать: ресторани, кафе, бари, їдальні, буфети, кафетерії, закусочні, домашні кухні, фабрики-кухні, фабрики-заготівельні, ресторани за спеціальними замовленнями (catering) [3].

За кількістю підприємств ресторанного господарства у 2013 р. Львівська область займала четверте місце в Україні (1321 заклад), після м. Києва (1692), Харківської (1651) та Донецької (1482) областей. Протягом останнього десятиріччя спостерігається тенденція до зменшення кількості об'єктів ресторанного господарства по всій території України. В період 2000-2013 рр. кількість закладів у Львівській області зменшилась на 48% (рис. 1).